

فلسفه و منطق

۱- گزینه «۳» - رابطه تضاد میان قضایای موجه کلی و سالبه کلی برقرار است بنابراین با تغییر کیفیت قضیه کلی به قضیه متضاد آن می‌رسیم.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: در تناقض کمیت و کیفیت قضیه تغییر می‌کند نه تضاد.

گزینه «۲»: در تداخل فقط کمیت قضیه تغییر می‌کند یعنی کلی جزئی می‌شود و بالعکس.

گزینه «۴»: دوقضیه متناقض از نظر صدق و کذب همواره یکی صادق است و دیگری کاذب. (لطفی) (منطق دهم - احکام قضایا - صفحه ۶۶)

۲- گزینه «۱» - در رابطه تناقض، درست بودن هر دو قضیه و غلط بودن هر دو محال است بنابراین همواره یکی صادق و دیگری کاذب است یا بالعکس.

در تناقض هم کمیت قضیه (کلی و جزئی بودن) و هم کیفیت قضیه (موجه و سالبه بودن) تغییر می‌کند.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۲»: قسمت اول و دوم گزینه نادرست است.

گزینه «۳»: قسمت اول و دوم گزینه نادرست است.

گزینه «۴»: قسمت دوم گزینه یعنی مثال زد شده برای تناقض غلط است چون در قضیه دوم جای موضوع و محمول عکس شده است.

(لطفی) (منطق دهم - احکام قضایا - صفحه ۶۶)

۳- گزینه «۴» - صدق و کذب در دو قضیه متداخل بدین‌گونه است که: اگر قضیه کلی درست باشد جزئی آن قطعاً درست و اگر قضیه جزئی غلط

باشد کلی آن قطعاً غلط است و در دو حالت دیگر (کلی غلط باشد یا جزئی درست باشد) صدق و کذب قضیه مقابل نامشخص و مجهول است و به

محتوای قضیه بستگی دارد.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۳» و «۲» و «۱»: در مورد صدق و کذب دو قضیه متداخل درست است. (لطفی) (منطق دهم - احکام قضایا - صفحه ۶۶)

۴- گزینه «۳» - بعضی الف ب نیست (قضیه اصلی از نوع سالبه جزئی)

- نقیض قضیه اصلی: سالبه جزئی \neq موجه کلی: هر الف ب است.

- عکس مستوی موجه کلی \leftarrow موجه جزئی: بعضی ب الف است.

قضیه اصلی صادق بوده پس نقیض آن کاذب خواهد بود و وقتی قضیه اصلی کاذب باشد عکس آن لازم الصدق نیست و مجهول است.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: هر دو قسمت گزینه نادرست است.

گزینه «۲»: قسمت اول گزینه نادرست است.

گزینه «۴»: قسمت دوم گزینه نادرست است. (لطفی) (منطق دهم - احکام قضایا - صفحه ۶۶)

۵- گزینه «۴» - در تناقض همواره یکی صادق است و دیگری کاذب بنابراین قضیه مجهول نداریم، عکس مستوی موجه کلی اگر بخواهد لازم الصدق

باشد باید به صورت موجه جزئی معکوس شود و عکس آن به صورت موجه کلی می‌تواند سبب مغالطه ایهام انعکاس شود.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۲» و «۱»: در تضاد اگر قضیه اصلی کاذب باشد متضاد آن ممکن است صادق یا کاذب باشد یعنی به لحاظ صورت مجهول و نامشخص است.

گزینه «۳»: قسمت دوم گزینه مغالطه نیست زیرا عکس مستوی لازم الصدق موجه جزئی، موجه جزئی می‌شود که در مثال ذکر شده رعایت

شده است.

(لطفی) (منطق دهم - احکام قضایا - صفحه ۶۶)

- ۶- گزینه «۴» - دو قضیه متضاد هم زمان صادق نیستند اما شاید هم زمان کاذب باشند.
- هرگاه قواعد عکس مستوی را رعایت نکنیم مثلاً موجه کلی را به صورت کلی معکوس کنیم یا از سالبه جزئی که عکس مستوی لازم الصدق ندارد عکس بسازیم دچار مغالطه ایهام انعکاس شده ایم.
- تحلیل گزینه‌های نادرست:
- گزینه «۲» و «۱»: دو قضیه متضاد ممکن است هم زمان کاذب باشند ولی قطعاً هم زمان صادق نیستند.
- گزینه «۳»: مغالطه به کار رفته در مثال مغالطه ایهام انعکاس است چون جای موضوع و محمول در قضیه دوم معکوس شده است به عکس مستوی مربوط می‌شود. (لطفی) (منطق دهم - احکم قضا یا - صفحه ۶۶)
- ۷- گزینه «۱» - قیاس اقترانی، قیاسی است که اجزای نتیجه آن (موضوع و محمول نتیجه در اقترانی حملی و مقدم و تالی نتیجه در اقترانی شرطی) در مقدمات آن پخش است.
- تحلیل گزینه‌های نادرست:
- گزینه «۲»: در اقترانی شرطی یکی از مقدمات یا هر دو مقدمه شرطی است و نتیجه نیز شرطی است.
- گزینه «۳»: در استثنایی متصل، مقدمه اول یک قضیه شرطی متصل است.
- گزینه «۴»: در استثنایی منفصل مقدمه اول قیاس، یک قضیه شرطی منفصل است. (لطفی) (منطق دهم - قیاس اقترانی - صفحه ۷۶)
- ۸- گزینه «۳» - حد وسط در مقدمه اول محمول و در مقدمه دوم موضوع است پس قیاس از نوع شکل اول است.
- حد وسط در مقدمه اول «در کشتی» و در مقدمه دوم «کشتی» است یعنی کم و زیاد شده و باعث تفاوت مفهومی شده است.
- تحلیل گزینه‌های نادرست:
- گزینه «۱»: قسمت‌های دوم و سوم گزینه نادرست است.
- گزینه «۴» و «۲»: قیاس از نوع شکل اول است که موقعیت حد وسط در آن کاملاً برعکس موقعیت حد وسط در شکل چهارم است.
- (لطفی) (منطق دهم - قیاس اقترانی - صفحه ۷۶)
- ۹- گزینه «۲» - حد وسط یعنی «الف» در هر دو مقدمه موضوع است بنابراین شکل سوم است، این شکل با نتیجه کلی باعث مغالطه می‌شود و صورت معتبر آن با نتیجه جزئی خواهد بود.
- تحلیل گزینه‌های نادرست:
- گزینه «۴» و «۱»: در شکل دوم، حد وسط در هر دو مقدمه در جایگاه محمول قرار گرفته است.
- گزینه «۳»: شکل سوم با نتیجه کلی نامعتبر است و باعث مغالطه می‌شود. (لطفی) (منطق دهم - قیاس اقترانی - صفحه ۷۶)
- ۱۰- گزینه «۴» - اصول و مبانی شناخت تجربی، اصولی عقلی و فلسفی هستند که در فلسفه علوم طبیعی از آن‌ها بحث می‌شود.
- تحلیل گزینه‌های نادرست:
- گزینه «۱»: به اصل علیت مربوط می‌شود که جزو مبانی عقلی و فلسفی علوم است.
- گزینه «۲»: به اصل یکنواختی طبیعت مربوط می‌شود که اصلی عقلی و فلسفی است.
- گزینه «۳»: به اصل سنخیت علت و معلول مربوط می‌شود که از اصول فرعی اصل علیت است و جزو مبانی فلسفی علوم.
- (لطفی) (فلسفه یازدهم - ابزارهای شناخت - صفحه ۴۵)
- ۱۱- گزینه «۲» - ارسطو که شاگرد افلاطون بود از اولین دانشمندانی است که مبانی علوم تجربی را پایه‌گذاری کرد.
- تحلیل گزینه‌های نادرست:
- گزینه «۱»: ارسطو شاگرد افلاطون بوده است.
- گزینه «۴» و «۳»: ارسطو در مباحث طبیعیات خود مبانی طبیعت‌شناسی را بیان کرده و درباره علیت و اقسام علت سخن گفته است.
- (لطفی) (فلسفه یازدهم - ابزارهای شناخت - صفحه ۴۵)

۱۲- گزینه «۱» - «قلب یا دل» یکی از ابزارهای معرفت انسان است که می‌تواند بی‌واسطه به حقایق برسد و معرفت کسب کند و «ابزار وحی» در شناخت ویژه پیامبران است. ابن‌سینا توضیح داد که قانون علیت از تجربه و آزمایش به‌دست نمی‌آید بلکه خودش پایه و اساس هر تجربه‌ای است و یکی از قواعد اولیه تعقل است.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۲»: از نظر فلاسفه مسلمان قانون علیت از قواعد اولیه تعقل انسانی است و با تجربه و آزمایش قابل درک نیست.

گزینه «۴» و «۳»: ایمان و وحی هر دو یکی هستند و ابزار شناخت دینی هستند. (لطفی) (فلسفه یازدهم - ابزارهای شناخت - صفحه ۴۵)

۱۳- گزینه «۳» - ارزش شناخت و میزان انطباق شناخت انسان با واقعیت از مسائلی بود که نظر فیلسوفان را به خود جلب کرده بود.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه‌های «۴» و «۲» و «۱»: تعبیر کتاب درسی در مورد ویژگی‌های معرفت‌شناسی در دوره یونان باستان است.

(لطفی) (فلسفه یازدهم - نگاهی به تاریخچه معرفت - صفحه ۵۲)

۱۴- گزینه «۳» - در میان فلاسفه مسلمان، ملاصدرا و علامه طباطبایی که از مروجان حکمت متعالیه ملاصدرا است برای همه ابزارهای شناخت

ارزش و اعتبار در جای خود قایل‌اند. پراگماتیسم یا عمل‌گرایی در شناخت‌شناسی معتقد است که فایده داشتن به معنای درست بودن است و

تجربه‌گرایی که در دوره معاصر علاوه بر تجربه، برای شهود معنوی و تجربه دینی ارزش قایل‌اند و بلیام جیمز و برگسون هستند. امروزه

تجربه‌گرایی در قالب‌های جدید بر سایر نظریه‌ها از جمله عقل‌گرایی غلبه دارد.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: ملاصدرا و علامه طباطبایی کامل‌تر است.

گزینه «۲»: قسمت‌های «۴» و «۵» گزینه نادرست است.

گزینه «۴»: فلاسفه مسلمان برخی بر عقل‌گرایی تأکید دارند مانند ابن‌سینا و برخی بر شهودگرایی مانند سهروردی، بنابراین عام‌تر و کلی‌تر از

نظریه ملاصدرا و علامه طباطبایی است. (لطفی) (فلسفه یازدهم - نگاهی به تاریخچه معرفت - صفحه ۵۲)

۱۵- گزینه «۲» - اگر چه خدا و الله دو اصطلاح دینی‌اند اما از نظر فلاسفه همین خدا، واجب‌الوجود و مبدأ هستی و علت نخستین همه موجودات هم هست.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: خدا و الله اصطلاحات و مفاهیم دینی هستند نه فلسفی

گزینه «۴» و «۳»: خالق هستی و آفریننده تعبیر دینی از خداوند بوده و فلاسفه مسلمان از فارابی تا ملاصدرا و علامه طباطبایی نظرشان بر این

است که اثبات وجود خدا از طریق استدلال عقلی امکان‌پذیر است. (لطفی) (فلسفه دوازدهم - خدا در فلسفه (۲) - صفحه ۴۰ کتاب درسی)

۱۶- گزینه «۳» - برهان فارابی به اثبات علت‌العلل در سلسله علت‌ها و معلول‌ها و برهان ابن‌سینا به اثبات واجب‌الوجود بالذات در سلسله

ممکن‌الوجودها می‌پردازد.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۲» و «۱»: تسلسل علل محال است یعنی تسلسل علل نامتناهی (پایان‌ناپذیر) محال است.

گزینه «۴»: برهان فارابی به سلسله علت و معلول‌ها و برهان ابن‌سینا به سلسله ممکن‌الوجودها مربوط می‌شود.

(لطفی) (فلسفه دوازدهم - خدا در فلسفه (۲) - صفحه ۴۰)

۱۷- گزینه «۲» - اگر هر چیزی باید علتی داشته باشد پس خدا نیز نیازمند علت است.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۴» و «۳» و «۱»: تعبیرهای کتاب درسی در نقل قول سخن راسل از کتاب چرا مسیحی نیستیم؟ می‌باشند.

(لطفی) (فلسفه دوازدهم - خدا در فلسفه (۲) - صفحه ۴۰)

۱۸- گزینه «۴» - معمولاً (نه همواره) از فیلسوفان به‌عنوان مهم‌ترین مدافعان عقل یاد می‌کنند.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۳» و «۲» و «۱»: تعبیرهای کتاب درسی در مورد ارتباط مفهوم فلسفه با عقل و عقلانیت است.

(لطفی) (فلسفه دوازدهم - عقل در فلسفه (۱) - صفحه ۴۸)

۱۹- گزینه «۱» - جامع‌ترین تعریفی است که از عقل توسط فارابی در رساله فی معانی العقل صورت گرفته است.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۲»: عقل در افراد مختلف به صورت بالقوه یکسان است ولی به صورت بالفعل متفاوت است زیرا با تمرین و تقویت، شدت و ضعف می‌یابد.

گزینه «۴» و «۳»: جامع‌ترین تعریف عقل نیستند. (لطفی) (فلسفه دوازدهم - عقل در فلسفه (۱) - صفحه ۴۸)

۲۰- گزینه «۳» - اوگوست کنت در قرن نوزدهم با تأثیرپذیری از دیدگاه کانت درباره عقل، به طور کلی عقل فلسفی و کار عقل در تأسیس فلسفه را کاملاً ذهنی خواند.

تحلیل گزینه‌های نادرست:

گزینه «۲» و «۱»: سؤال در مورد نظر آگوست کنت در مورد جهان‌شناسی فلسفی و جهان‌بینی‌های ارایه شده توسط فیلسوفان است نه نظر فرانسویس بیکن

گزینه «۴»: کانت این بخش از نظر تجربه‌گرایان را پذیرفت که عقل نمی‌تواند وجود اموری مانند خدا و نفس مجرد انسان را اثبات کند.

(لطفی) (فلسفه دوازدهم - عقل در فلسفه (۱) - صفحه ۴۸)